

ШЫН

1960 ч.
ИЮНЬ
26
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 148 (4632).

Бөгүн—совет аныяктар

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

Өртөз 20 көп.

СОВЕТ АНЫЯКТАРНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Бөгүн бизиң аас-кежиктиг салгачкыларымыстан — совет аныяктарың хуну. Чалымы азының, өөрүшкүң болгаш чор-гаарадың байырлалың областың комсомолчулары болгаш аныяктары, бүгү чурттаазы ишкан күш-ажылчы улуз чедикши-нерлик уткуп турар. Ленинчи комсомолдуң бүгү ажил-чоруула-газы коммунистиг тургузушкун дээр чонунуң нияти демиселинге холбашкан.

Чалымы азының, өөрүшкүң болгаш чор-гаарадың байырлалың областың комсомолчулары болгаш аныяктары, бүгү чурттаазы ишкан күш-ажылчы улуз чедикши-нерлик уткуп турар. Ленинчи комсомолдуң бүгү ажил-чоруула-газы коммунистиг тургузушкун дээр чонунуң нияти демиселинге холбашкан.

кижилерге, оларның чаштарыга, аныяктарыга тургустунган. Аныяктарың бө байырлалдыг хунуңе бизиң областың аныяктары, Төвөн чуртувустуң бүгү делемнеринде ишкан, күш-ажылчы белектеринг учурашкын турар. Чедикшиң ийги чазында хоуу ажылың агротехни-тиг негеделер ёзуулар чедикши-ниниң доозарыңга комсомолчу-ларың болгаш аныяктарың бил-че авес үлүг-хуузу кирген. Бо чылдың март 5-тен апрель 5-ке чедир областа чарлатынган ша-лыпчы айда аныяктар тарылга шөлдеринге 60 муң агыж тонна өдкти өөрүткөн. Чугула култура болур кукурузаны ажап өстүреринге өөрүтүң «Торгалыг» колхозта Төгүс-оол-дуң, Чөн-Хемчиктиң «Комму-низмче орук» колхозта Балдан-ның эвенолары ишкан үлгер-лик ажылаң турар бригадалар областа хөй.

СЭШ-ниң XXI съездизиниң төөгүдү шиттирлеринге сорук кирген совет аныяктар комму-нистиг ёзу-биле ажилдаар, чурт-таар болгаш өөренип дээр патри-отчул чорукчу чер болганга массалыг калбаргыш турар. Ком-мунистиг күш-ажыл бригадалы-ның адим чедип алырынга обла-ста аныяктарың 125 коллек-тивтери туржуп, мында будуруге, транспорт, туудуң чердериниң, СТС, колхоз болгаш совхозтарга дыка хөй аныяктар киришип тур-рар. Ол бедик аттың областа 21 бригададар чедип алган. Чижез, Кызылдың бири чык АТФ-зында Ю. Зюнониниң, хлөб заводунда В. Вачалованың, «Күш-ажылдың хостуу» колхозта Т. Макпалдың, «Кызыл партизан» совхозта О. Башлык-Караның, «Тыва-авест» тудуунда М. Кодр-оолдуң бригадалары үлгерлиг ажилдап турар.

Сүт бүдүрерин улам көвүд-дир сорулга-биле областың аны-яктары бө чылың он муң тонна сүттү садарын хүлээнген. Ол сор-улганы «Кызыл партизан» сов-хозтун аныяктары үлгерлиг күөсөдип турар. Ол ишкан Кад-Хемниң «Тивилеге» колхозунуң комсомолчулары 48,5 тонна сүттү сагган, Сүт-Хаддуң «Ишкин» колхозунуң аныяк саанчылары база аңк көргүзүлгөни көргүзүп турар.

Совет аныяктарың хунуңге уткуштур областың аныяктары кара металл бузуңдулары чылдыр сорулгалың чедикшиңиң күөсөткөн. Бо хунуңе 750,5 тонна кара металлдарың болгаш 13 тонна өдүг металлдарың чылдырып дужааган. Бо талы-зынде Танды районунуң аныяк-тары 133 тоннаның киригеш, мурнакчы болуп турар.

Коммунистиг нийтелидиң тур-гузушкунуң калбаргыш турар амгы үеде, совет аныяктарың киришпейн турары бисте мыңг ажыл участого чок. Олар амы-дыралың, културалың бүгү адыраларында мурнакчы үлгер-

Бизниң аныяктарымыстың өзүп дөругарыңга, өөренип мергежи-ринге, ажилдап каннзыларыңга, дыштанып дайгыларыңга таарым-чалыг бүгү байдал бисте тургу-стунган. Ясилер болгаш садтар, школар болгаш интернаттар, клубтар болгаш библиотекарлар, пионер лагерлары болгаш парк-тар еске-даа бүгү чүүлдер совет

Бизниң чалай чурталгавымы амык өскөниң ада-иелериниң, акырыларың болгаш угалары-ның шуудуру демиселиңиң, маа-дырың күш-ажылыңың түнели, Коммунистиг партияның ачы-ха-вылазы деп чүвени аныяктар эки билдир. Бизниң улуз буруну-гарларымыстың, маадырлар ажил-характериниң салгачкылары— совет аныяктарга алдар!

ДОКТОР УИЛЬЯМ Э. Б. ДЮБУАГА В. С. ХРУЩЕВТУҢ ТЕЛЕГРАММАЗЫ

Доктор Уильям Э. Б. Дюбуага

Хундудуң доктор Дюбуа, «Улустар аразыңга тайбыңны быжылаары дээр» Делегейниң Ленинчи шаңналың Силерге тывысканың таварыштыр сеткилыңиң ханымзыдан Силерге байыр чедирерин болгаш делегейниң бүгү улустарың аразыңга быжыг найырлалдыг болгаш кады ажилда-жылганың харылзаларың тургузарыңың арге-ажыктарыңга Силерниң могаг чок ажил-чоруулаңарга моон сонгаар-даа чедикшиңиң болу-рунары күзөрин менээ чөпшереп көрүнер. Ол ишкан Силерниң улуз үнелели алган үре-түнелдиң артем болгаш литература ажилдарыңарга аа-чаа чогаалдыкы чедикшиңиң болурунары база Силерге күэ-дим.

Чалбыштыг хундукел-биле Н. ХРУЩЕВ.

Доктор Дюбуага делегейниң Ленинчи шаңналын тывысканы

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Шылгарангай америк артемде, чогаалчы болгаш хөй-нияти ажилдакчы доктор Уильям Э. Б. Дюбуаның тайбыңны камгалаары болгаш быжылаары дээр декиселге шылгарангай ачы-хавылазы дээр «Улустар аразыңга тайбыңны быжылаары дээр» деп Делегейниң Ленинчи шаңналын тыв-сырын байырлыг ёзуулары июнь 23-те ССРЭ-ниң АКШ-ла алыңи черинге болган. Делегейниң Ленинчи шаңналың Комитетиниң мурунда ССРЭ-ниң Каттышкан Штаттарда керектеринге түр бүзүреттирген М. Н. Смирновский америк хөй

ниятиңиң төлөөлөкчилериниң мур-нунга чүве чуугалааш, доктор Дюбуаның тайбың дээр демиселге улуз ачы-хавылазын демделгән. Уильям Дюбуага Делегейниң Лени-нчи шаңналын тывыштыр дугайында доктаалды номчаан соонда, М. Н. Смирновский адим медальды бол-гаш дипломну анаа хүлээди берген. Америк-совет найырлалдыг На-ционал Чөвүделениң даргазы чуру-чу Рокуэд Кент бодунуң чуугаа-зыңга Дюбуаның кайгамчыктыг ажил-чоруулазының дугайың тодаргай-биле тайлабырлан. Ооң соонда Уильям Дюбуа чүве чуугалаан

РСФСР-ниң чурукчуларының бири тургузукчу съездизи доозулган

Россия Федерациялыңиң чуру-кчуларының бири тургузукчу съез-дизи июнь 24-те Москвага Кремль-дин Улуз ордууңга бодунуң ажи-лын доозду. Чаа Эвеледиң баштаар черинге 92 кижили болгаш ревизия комис-сиязынга 25 кижили съездизден сол-гаан.

алдыңан болгаш мында Эвеледиң сорулгаларың бирээзи болса чу-рулга уран чүүлүн көгүдөрүниң ленинчи угуланышкыны дээр де-мисел болур деп айткан.

РСФСР-ниң чурукчуларының Эви-лениңиң сорулгаларың айткан ре-визиячы чалгыс үн-биле хүлээп

Совет Эвеледиңиң Коммунистиг партиязының Төп Комитетинге чо-руткан чагазыңга совет кижилер ни кижилериниң херээнге партия-ның дуалакчылары болурун чуру-кчулар бадтыкан. (СЭТА).

Кремльге болган хүлээп алышкын

РСФСР-ниң чурукчуларының Эви-лениңиң баштаар чери чаа чогаал-дыкы Эвеледи тургускааны ала-дар кылдыр Кремльдиң Улуз орду-ңа июнь 24-те улуз хүлээп алы-шкыны кылган. Георгиевский залыңга съездизиң төлөөлери болгаш аалчылары, нийи-сылалдык хөй-ниятиңиң төлөөлө-кчиди чыгылган.

Н. М. Шверник, РСФСР-ниң Дөди Советиниң Президиумунуң Даргазы Н. И. Органов оларны чымлганар чылың-биле уткаан. Чурукчулар В. А. Серов, С. В. Герасимов, ССРЭ-ниң култура ми-нистри Е. А. Фурцева, РСФСР-ниң култура министри А. И. Попов олар хүлээп алышкыңга чүве чу-галаан.

ШТ-ның Президиумунуң ке-шири Е. А. Фурцева болгаш

Ажыл-херекте, өөредилгеде болгаш амырларда чедикшиң-нерин быжылаар, улам-на чаа тивилелдеринг болуруңга могаг чок ажилдаар херек. Малдың чайгы семиртылганың үлгерлиг организаастар, сизин кезилде-ниге болгаш дүжүт алышкыныңга белектели дүрген болгаш шы-нарлыг доозар. Бо бүгү база еске-даа ажилдарга комсомолчулар болгаш аныяктар мурнакчы бо-лур учурайт.

СЭШ-ниң XXI съездизиниң хүлээп алганы—бизниң чурка коммунистиг нийтелиди тургу-зарының улуз программазының чедикшиңиң боттангырыңга со-вет аныяктар бузурдиң. Деле-гейге быжыг ап-тайбының, де-мократияны болгаш социализм-ниң тивилелдеринг чөлдөткөнү— Совет Социалистиг Республика-ларың Эвилени дегерезиң! Коммунизмни тургузары дээр демиселге совет улустуң сорук кириктиң болгаш учурутуңу күжү—Совет Эвилелиниң Комму-нистиг партиязыңга алдар!

Областың туудуужуларыңың чөвүл-дуралың СЭШ-тиң обкомун болгаш ажылчы чоннар депутаттарыңың обла-стың Советиниң хуусекчи комитеди бо чылдың июнь 24-те Кызыл хоорай-га чымлырлар эрттирген. Хоорай ту-дуунуң талызы-биле Бүгү-эвелед чө-вүл хуралың амырларың түнел-дерин болгаш областың туудуужулары-ның сорулгалары СЭШ-тиң обкомунун секретары эш А. Анкудинов чөвүл-дуралга тодаргай илеткээн.

Областың төвү Кызыл хоорайы бол-гаш, Шангаран-Армаг хоорайлары сай-рарың талызы-биле эвезиң авес аялдарың кылдыңгыны илеткелчи демделгән соон, хоорайлар тууду-уда чөвүл-дуралга амырлар болгаш но-гачкымылыңа анаа улуз чөвүл-дуралга материал-техниктиң баазымың тургу-зар дугайында айттыргың амга чедир ёзулду шиттирелтирмез, туудуужу индустриялыг аргалың калба-биле ажилдарыңа эргежок чугула демир-бетон конструкцияларын бүдүрери хомадал турар. Тываның автосепте-ге заводунуң туудуу ам-даа доозу-лаан.

Чурунта: Тыва автосептеге заводунда эш К. Кукарниге удурткан коммунистиг күш-ажыл бригадалымың кижилери. Фото В. Лутновтуу.

Аас-кежиктиг мурну

Областың көгүм-ши театрың че даңгараан ак-ак палыңдарың кыстар, кылиты баскылал каан костюмдеринг оолдор оон-моон бө-лүк-бөлүк, эш-эш шуужу чыг-лып турдулар.

Театрның чаны-биле эртпен душан улуз аразында: — Театрга чүү болур дээр, па-йың келген аныяктар! Онда-ла учуражышкыны болур дээр-дир аа?—диңкил айттыргы турдулар. Мынарга ол айттыргаларга чаң-гыс харымы дыңдылар турду:

АНЫЯКТАРНЫҢ АЖЫЛ-ХЕРЭЭ

КУШ-АЖЫЛЧЫ БЕЛЕК

ИЙГИЛЯК. Барымың-Хемчик рай-онунуң «Большевик» көдөзө ажил-агай артелиңде комсомолчу К. Матпадак ол колхозтун мурнак-чы саанчы болгаш идеялыг хөй-ниятиңиң.

Ол, хун-бурунуң солунварың, журналдарың үргүлүчү номчуп, бодунуң билени бедитпишаан, агита-тор болуп ажилдап турар: өсөдү хунуңеде коммунистиг күш-ажыл бригадалары болгаш шалыпчылары деп ат дээр чарыштың мурнакчы-ларыңың Бүгү-эвелед чөвүл ху-ралымың, ССРЭ-ниң Дөди Советиниң бешки сессиязының материал-дарың бодунуң өөрүңе ол номчуп, тайлабырлап берген.

К. Матпадак совет аныяктарың хунуң бодунуң күш-ажылчы бе-лөзү-биле уткаан: бодунга быжы-лаан инвестериниң бирээзиден-не ортумаа-биле 800 агыж литр сүтү сагган.

Комсомолчу кыс ам СЭШ кежи-гүвүңге кандидат болган.

ЭРЗИНИҢ АНЫЯКТАРЫНДА

ЭРЗИН. Ол районунуң «Кызыл сыдыс» колхозу хөй кыргыла-зың еске колхозтарың мурнал дооскан. Комсомолчу-эоотехник эш Дагба бө чугула ажилды эки удурткан, а маага колхозчу комсо-молчулар болгаш аныяктар онза идеялыг киришкенер.

Ажылдың түнели база-ла багай авес: колхоз 6800 хөйнуң бирээ-зиден-не ортумаа-биле 1 кг 960 грамм дүжүт (чыл плаы 2 кг турда) кирип алган. Хөйжулар-ның аразында Союн Сүдүжү, Чып Төмүр олар чарыштың мурнакчы-лары болуп, хөй санындан 3,5 кг дүжүт алганыр.

Бо колхоз куруңе 64 тонна энтти, 42 тонна сүтү дужааган, аам чартык чыл планың хуусса бетинде күөсөткөн.

— Совет аныяктарың хунуңе «Кызыл сыдыстың» аныяктары-ның күш-ажылчы бөдөң өөрүшкү-биле демделеп турар бис—деп, ВЛКСМ-ниң Эрион райкомунун се-кретары Иргит Балчыр бизниң редакцияга меделгән.

ЭКИ ӨӨРЕДИЛГЕ-БИЛЕ

Кызылдың педагогика институту-нун дыл, литература болгаш төөгү факультетиниң бири курузунуң би-ри бөлүгүдө заочный өөредилгелиг 21 комсомолчу башкылар өөренип турар.

Олар удавас бири кусту дооза-рының аккаменеринге кирер. Амгы үеде бөлүү-биле катапташкыны организаастар, билинимес айттыр-галарың тайлабырлажып, дүжүлгалың башкылардан сүмелериң ап тур-дар. Курстун эки өөредилгелиг за-очниктери Сергей Юша, Алексей Чараш-оол болгаш ескелер-даа бот-тарыңың эштеринге улуз дуаны чедирип турар.

ХЛЕБ БЫЖЫРЫКЧЫЗЫ

Өвүр районунуң «Коммунизмче орук» колхозтун хлөб быжырыкчы-мы комсомолчу Дастан бодунга онаашкан ажилды ак-сеткидиң күөсөдип турар.

Ол, колхозтун ажил-ишчилеринге бир хүнде 125 кг эки шынарлыг хлөбти быжырып берип турар. Бө дээрде, 5 күш-хүн-дүр! Дастан—колхозта бөт-тывыңгыр уран чүүд бөлүмүнүң идеялыг киржикчи.

Совет аныяктарың хунуңуң мур-нуң чарында артелий коммуни-стериниң ниити хуралы болган. Анаа комсомолчу Дастаны партия кежи-гүвүнүң кандидатыңа хүлээп алган.

— Мени коммунистиг партияның хүрөөлиңе кирип алганыңга өө-рүл, силерниң идеялыңиңиңиң чүлө эки күш-ажыл-биле харылаар мен—деп Дастан чуугалаан.

ХООРАЙЛАРНЫ БОЛГАШ СУУРЛАРНЫ САЙЗЫРАДЫЫЛ

Ула. Тожу районнар бө чылдың эге-зинден бээр чалгыс-даа дөрбөлүн метр чуртталга шалың ажилдагы кирибөө. Ыдыг турбуже, чуртталга бажыңарың туларыңга көрдүңөң акша-хөрөңгиңиң 80 хуузуң Тожу рай-он, 60 хуузуң—Өвүр район ажилдап алган болуп турар. Тууду талызы-биле хөйлуужулданы чамдык черлер-де каржымы-биле үрөп турар. Чижез, Кызыл-Мажылка болгаш Чадаана-да чедир кылдыңгаан бажыңарже чурттакчыларың көжүрүп кирип тур-ган фактылар илерезиң.

Областа төлөөлөр (эш Харламов) болгаш архитектор (эш Демченко) организаацияларың амырларыңа улут чөвүлдериниң барың эш Анкудинов чөвүл-дуралга шыгымы шүтүмүч-лөзүң Чижэ, Ленин куудумуда ук-каат даш бажыңарың чалгыс черге туткан чорук хүнде талымында бажыңар артында бажыңа чарыктап турар. Ол ишкан хоорайны, № 11 школың эң-не таарымча чок черде туудуң эгелээ—аэропорттук мырдай чоогула, мынаарга каяк самодеттар мотору дагжан турар үе-де өөреникчилер канчал кичээлдээр боор? Бо дугайың баш бурганга; эки болуп көөр учуруң турган.

Чамдык хамаатыларың талызы-нда хуузуңда бажыңар тууду алыр-да хоорай туудууну чурумун үрөп, Сөттарыңга туралаан-на черинге ту-дугу чооруду турда, Кызыл хоор-кууском болгаш еске-даа хоорайлар-ны күөсөкчи комитеттери чогуу демчөөп албай келген. Кызыл хоор-айны Дюмвас-Сүт девискээринде болгаш аам талкы кезинде ногаан аяктарлыг, арыг сулут, нердарае чуртталга бажыңарың хамаатылар

хуузуңда кандыг-даа төлөөлөк чок-кунда дык өзүп сайчырааның дем-делгән. Хоорайны куудумчаларың асфальтылаар, чапал кылар, ногаан үшүштери тарып олуртур талызы-ны улуз херистеринг боттанып ту-рарың ол айткан. Ыдыг болса-даа, хоорайда чуртталга бажыңарың, бө-дүрүлге черлериң тууду турарыңда бөр чөпштериң шыгымы шүтүмүч-лөң. Чижез, областа чугула ужу-рдузалыг эң комбинатыңа бажыңар 1954 чылда туудуң эгелээ, а амга чедир доозулаан, ол ишкан мызо за-водунуң туауун чедир кылбаан.

Туудуң планың чедикшиңиң күөсө-дүгү, хоорай туудуун сайырдыр тө-лөөдө, туудуң материал-техниктиң баазымың тургузарың чорту кадыраңгыг эргежок чугуланың «Тыва ту-дуг» трезиниң начальниги эш Несте-ровский бодунуң саналыңга чууга-лаан. Моон сонгар хоорайларың, суурларың перспективтиг кол план-зуурларың перспективтиг кол план-зыңа ёзуулар чорударың областың төлөөлөкчериң авчалдыгы эш Тывалег домделгән. Областа «Тив-зелге» совхозтаң өске совхозтарың төптөриң төлөөлөкчөкчө тууду ту-рар чорук-биле моон сонгаар канчал-даа элтежиң болбас деп оратор чу-гулаан. Хоорайларың, суурларың перспективтиг кол планың чагаалыда чүлө бөгүңүңүң сорулгаларың ча-гартыр авес, а келер үениң сорулга-ларыңа дүүшүгү планнаар херек. эң Чуртталга бажыңарың кааа, үстү-күр чылыңыңа кааа турдурың, чоңу-га мындагылар чедирер кааа тургу-зарың перспективтиг кол планга ай-тыр чугула.

